

נזר הפרשה

יוצא לאור ע"י ביהמ"ד נזר גדליהו - ברוקלין נ.י.

גליון תכ"ה - פרשת בלק תשפ"ה

גם שם ירך תנחני

על ר"א הגדול כי אין צדיק בארץ כו', אבל הקב"ה מקבלם בתשובה, ועי"ז לא אירא רע. ואולי ידע מזה בלעם עפ"י דאי' במד' תנחומא על חטאתי כי לא ידעתי כי אתה נצב כו' אף שהי' רשע גמור כיון שאמר חטאתי לא הי' המלאך יכול לנגוע בו לרעה ומכל שכן לבני, ואולי זאת הרגיש בלעם ואמר אח"כ לא הביט און ביעקב כו' ד' אלק' עמו הם שבים בתשובה ועי"ז לא יאונה להם רע, וזאת אמר דהע"ה כי אתה עמדי לא להתעצל רק לשוב אל ד' ועי"ז הוקם עולו של תשובה. ואי' בס' חטאתי כי לא ידעתי גם זאת חטא על שאינו יודע, ואולי הרמז כי לבני יש להם הכח מידיעת השם לדעת כי אני ד' מקדישכם שכתוב אצל השבת, ואם האדם רוצה לשמור את עצמו יש לו הכח לידע שלא לנטות מדרך השם, ואף אם חוטא לפעמים בלי הדעת יכול אח"כ לשוב אל ד' וזה אם לא ינתק עצמו מעול מלכות שמים והשבת יכול לסייע לו לשוב אל מקומו כי אתה עמדי עכה"ק.

והנה בלעם הרשע ראה זאת שבני ישראל יש להם קשר בבחינת 'כי אתה עמדי', וחיפש עצה האידך לפגוע בזה החיבור של כנסת ישראל עם הקב"ה שהוא קשר נפלא

אם ח"ו האדם אחוז בכוחות הטומאה של שעה, אעפ"כ 'כי אתה עמדי', והמכוון הוא כי גם שם ירך תנחני.

והכל מרומז בפרשתינו דכתיב 'לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל', פי' שלא הביט און ביעקב היינו בהעבירות שלהם, היינו שלא הביט שהם בבחי' 'און' שכבר הם אבודים ומקושרים עם העבירה, רק העבירות הם כליכלוך בעלמא כמוש"כ האוה"ח הק', ולכן האדם יכול להעבירם ע"י רחיצה, אבל לא נעשה עצם עם האדם, ולכן כי אתה עמדי תמיד, אין הקב"ה עוזב האדם, וזה הכונה בהפסוק 'ה' אלקיו עמו', היינו עמו לסייע אותו, גם שם ירך תנחני.

וזה לשון הרבי הבית ישראל זי"ע (בלק, תשי"ח) 'כי אלך בגיא צלמות כו' כי אתה עמדי כו' דהע"ה דיבר עבור כל בני ישראל ולימד אותם דרך תשובה נאם הגבר הוקם על עולה של תשובה, לא אירא רע כי אתה עמדי אם יודע שהשי"ת עמו ומקבלו בתשובה, כדאי' בשפ"א על לא הביט און ביעקב כו' ד' אלק' עמו שלא ינתק מעול מלכות שמים ויחזור בתשובה וזה כי אתה עמדי. שבטך הרמז על יסורים כדאי' בגמ'

כתיב 'גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי'. בקאפיטל קל"ט כתב האבן עזרא 'זה המזמור נכבד מאד בדרכי ה', ואין באלה החמשה ספרים מזמור כמוהו וכפי בינת אדם בדרכי ה' ודרכי הנשמה יתבונן בטעמיו, והמפרשים הביאו דבריו ופירשו בו בכמה אופנים, והאמת כי המזמור קל"ט מבאר לכל אדם שא"ל לו לברוח מהקב"ה, כדכ' 'ואנה מפניך אברח', יש כאן נקודה שהאדם אף פעם לא עוזב את הקשר שלו עם הבורא עולם ית"ש, כמו שאומר להלן בפסוק 'גם שם ירך תנחני תאחזני ימינך'. כשאומר 'גם שם' הכונה אפילו אם אציעה שאול, שפירשו אמצא לו מקום מנוחה כשאול תחתית רח"ל, גם שם ירך תנחני, גם שם ימינו פשוטה לקבל שבים כמו שאומר תאחזני ימינך, היינו שאין האדם מנתק הקשר ותמיד האדם הוא עם הקב"ה שרוצה לקבלו בתשובה ומסייעו ומקרב. וזה הוא מה שאמר דוד המלך ע"ה גם במלים אלו גם כי אלך וגו', 'כי אתה עמדי' אפילו בגיא צלמות, 'גיא צלמות' עולה בגימטריא תק"פ ומורה על תוקף הרע, כמבואר בספח"ק (עי' אוה"ח הק' פ' וישלח) שזה רמזו בשעיר שעולה תק"פ, אפילו

של 'לא הביט און'. וראה כי יש דבר אחד, דכתיב 'כי ד' אלקיך מתהלך בקרב מחניך וכו' והיה מחניך קדוש ולא יהיה בך ערות דבר ושב מאחריך', זהו הקללה הכי גדול שיש בתורה 'ושב מאחריך', [כמו שידוע שאמר החפץ חיים זי"ע הגיב בלשון כזה על שאלה בעניני צניעות], וממילא חשב עצה להפסיק הקשר בין ישראל לאביהם שבשמים ע"י ה'ושב מאחריך'. ולא יראה

בל ערות דבר דרשו חז"ל ערות דיבור, וכבר גילו לנו צדיקי הדורות כי אף שלא נכשלו כלל ישראל במעשה העבירה, אבל הרי דברו כולם מעון פעור, וממילא היה נגיעה בבחינת ערות דיבור, וזה גרם בחינה של ושב מאחריך, ויחר אף ד'.

בספה"ק זרע קודש איתא, כי כל כונת הרשע היה לקלקל קדושת הבית, כתיב 'לכה ארה

לי', ופי' שהכונה הוא על 'הרי את מקודשת לי', והז' מזבחות היו נגד השבע ברכות, כל זה רצה הרשע לקלקל, כי ידע כי בזה שמקלקלים קדושת הבית מגרשים השכינה הקדושה, ועבודת האדם הוא לנצח הרשע ע"י עבודתו להמשיך השכינה לתוך הבית, ואז מתקיים כי אתה עמדי, וממילא לא אירא רע, ויכול תמיד להיות עם הקב"ה שמסיעו בכל מצב שהוא, כי גם ירך תנחני.

חשיבות מספר ק"ג

בבנין בית יהודי

כתיב 'ועתה לכה נא ארה לי העם הזה', ואח"כ אמר בלעם להקב"ה 'עתה לכה קבה לי אתו', שינה מדברי בלק שאמר ארה לי, והוא אמר קבה לי. וכן מציינו להלן 'לכה ארה לי יעקב וגו' מה אקב לא קבה קל', הרי ששינה מארה לקבה, והלא דבר הוא.

בספה"ק מגלה עמוקות כתב כי בלעם נטל כחו נגד כלל ישראל מחטא העגל ולכן אמר מה 'אקב' להוריד עליהם ק"ג דינים מסטרא דדינא עבור ה'עגל' שעשו בשעת 'מנחה', שעגל ומנחה עולה בגימטריא ק"ג. ובספר קדושת אהרן (להרה"ק רבי אהרן ישעי' מהאדאס זי"ע) הוסיף בזה דבר נפלא, כידוע כי הש"י עולמות שמובא במשנה סוף עוקצין שהם עתידין להיות לכל צדיק וצדיק, הם ק"ג משמאל וב' פעמים ק"ג בימין, ומצד המדה שנוטה כלפי חסד נתוסף עוד א' מימין, ונעשה או"ר מימין וק"ג מצד שמאל. ולכן כתב רש"י כי קבה קשה מארה, כי קבה נמשך מגבורות שהם מצד שמאל. וארה בגימטריא ר"ו שהם נגד הב' פעמים ק"ג מימין. עיי"ש בדבריו הק'.

ויש לומר ע"ד חז"ל, כשומע ומוסיף, כי בלק רצה להפוך גם החסד לקללה, שלא ישאר כלל חסד בעולם, ויתהפך הכל לקללה, לכן אמר 'ארה לי העם הזה', ליקח כח החסד ולהפכו לקללה, ובלעם ידע כי זה א"א לעשות, ולכן רצה רק ליקח הקבה שהוא הכח של אקב, ולעורר השמאל שהוא דין לקטרג על ישראל. וכן הוא להלן ששינה בלעם ארה לי של בלק לקבה, שהכונה הוא כנ"ל.

בספר קדושת אהרן מביא כי ההמתקה של הק"ג הוא 'חסד א"ל', כדכ' 'חסד א"ל כל היום', חסד א"ל בגימטריא ק"ג, שזה הוא מה שנאמר שזעמו של הקב"ה רגע, והוא נלמד מהפסוק של א"ל זועם בכל יום, והקב"ה כל אותו היום לא כעס, והיה רק חסד א"ל כל היום וכו' ונתבטל הק"ג של אקב, דאף דמצד השמאל היה יכול לעורר דינים ולקטרג על עון העגל, אעפ"כ הקב"ה הביא הכח של חסד א"ל לבטל האקב של בלעם שלא יוכל לשלוט.

איתא בספה"ק כי ענין הבית המקדש בנוי על מספר ק"ג, שהקב"ה ירד עם 'מנחה' של מלאכים והקים החומה הראשון של בית המקדש, נמצא כי ענין חומה הוא במספר ק"ג שעולה בגימט' מחנ"ה, ולכן אברהם קראו ה', שהוסיף עוד ק"ג, עוד חומה, ועולה בגימט' הר עה"כ, ויצחק קראו שדה, שעולה ג' פעמים ק"ג כי הוסיף חומה השלישית ויעקב קראו בית שהוא ד' פעמים ק"ג. ואיתא בספה"ק כי משה רבינו הוסיף הגג של בית המקדש שהוא צד החמישית העולה תקט"ו.

איתא בכתבי הרמ"מ כי השב"ת הוא ר"ת הר שדה בית תפלה, והוא כיסוד הנ"ל בספרי קודש, דיש אלו ד' בחינות מצד קדושת המקדש, והם מונחים בתוך קדושת השבת. ונראה כי יש כאן גלוי כי בשבת קודש בגלות יש קצת נחמה על חורבן המקדש, כי יש בו מעין הארת המקדש.

חתן וכלה בונין בית שהוא בנוי על מספר ק"ג, כל חומה של הבית הוא בנוי ממחנה שעולה ק"ג, וביחד בונים שש פעמים ק"ג.

שהוא בגימטריא איש אשה עה"כ, ויש לומר לענינינו כי עולם חסד יבנה, ע"י חסד א-ל נבנה בית, ע"י שמתגברים על הרע, ושומרים עצמם מן הרע לזה זוכין לק"ג

עולמות, לזה זוכין לחסד א-ל, שבחסדיו יכולין לבנות חומה, וכפי שיש חומה והגדרה מהרע כן זוכין לחומה של קדושה, וזה הם השש פעמים ק"ג שהוא שש פעמים

חסד א-ל, שבוה זוכין לבנין הבית בשלימות. ולאור מה שהבאנו לעיל בענין ר"ת השב"ת מובן מה שעושין עיקר מהשמחת חתן וכלה בהשבתות.

סעודה שלישית ולא עאלין הני כלבין דחציפין

האריז"ל תיקן לומר בסעודה ג' 'לבר נטלין ולא עאלין הני כלבין דחציפין, ולהבין הכונה בזה ללמוד מזה דרך העבודה, נעתיק ל' הגאון זי"ע בסוף ספר יהל אור, 'חשך ג' קליפות ש'ור ח'מור כ'לב, ומהן באה שכח"ה, ושור וחמור הן ב' מדות הכוללת הכל תאוני וכעסני, שהן עשו וישמעאל, ס"מ ונחש, . . . ובאדם רוח ונפש, והחמור בו התאוה בשר חמורים וכו', ושור כעס, שור נוגח, . . . וכלב בו שניהם כח הכעסני ברוח שבא מהגאווה רוח גבוה, ותאוה בנפש נפש רחבה כי תאוה נפשך, עכ"ד הק' והדברים מיוסדים בעיקר על דברי הזהוה"ק.

במשנה (אבות פ"ה מכ"ב) איתא שמדת בלעם הוא עין רעה רוח גבוהה נפש רחבה, ואיתא בזוה"ק כי כאשר כותבים למעלה הד' אותיות של בלעם ותחתיהם הד' אותיות של עמלק, יכולים לצרף מהב' תיבות הראשונות ומה שתחתיהם בלעם, ומהשתי תיבות האחרונות ומה שתחתיהם יכולים לצרף עמלק. וקליפת עמלק נקרא כלב בדברי חז"ל וכמו שמביא רש"י המשל לכלב, והוא כולו רע הכולל שניהם, כמו שאיתא בספח"ק דאותיות הפנימיות של שור חמור הוא כלב, כי ו' עם מ"ו עולה בגימטריא כל"ב.

ועפ"ד הגאון זי"ע מבואר כי נפש רחבה זה חמור, וזה ישמעאל פסולת מדת החסד של

אאע"ה, ורוח גבוהה זה שור, כדאי' שור גאה שבבהימות, ומהגאווה בא הקנאה ושנאה, כח של עשו הרשע, וזה קליפת הכעס ורציחה שהוא עשו, והכלב הוא מדת עין רעה, כמו שאמרו בגמ' נדרים 'לאו כלבא אנא, דמדת כלב שנוטל הכל לעצמו, הב, מדה של עין רעה שאינו רוצה ליתן לאחרים רק הכל לעצמו. ולכן ג' קליפות אלו של חשך כוללים אלו ג' מדות רעות של בלעם הרשע, והיא כח של עמלק הכולל כל הרע בעולם.

עוד מצינו פי' בעין רעה בדברי השפת אמת פ' נשא, כי עין טובה פירושו לראות כל מה שהקב"ה עושה כטוב, להסתכל על הכל בעין טוב, ועין רעה הוא להיפך, ומצינו שכל פעם שבני ישראל כעטו ח"ו בטובת ד', והתלוננו ולא ראו כי הכל טוב, ה' לעמלק שליטה, וזה כי עמלק שייך למדה של עין רעה. ונרמז בזה שמבואר בספח"ק כי איתא עמלק היא ע' מלק, שעיקר כוחו הוא לסלק כח העין טוב.

אלו ג' קליפות הם מסלקים השכינה מתחתונים, היפך עבודת אברהם אבינו, אברהם אבינו כוחו ה' לפרסם אחדות הבורא, אלקי השמים והארץ כמו שמביא רש"י בפ' חיי שרה, הוא פירסם שמע ישראל בעולם, והביא לידי גלוי ברוך שם כבוד מלכותו, יחודא תתאה, וזה נרמז בפסוק שהלך עד שכם, כדאיתא ששכם ר"ת שם

כבוד מלכותו, ובלעם הרשע ואלו ג' קליפות רוצים לבטל הגלוי שכינה בתחתונים ומכחשים אחדות הבורא רח"ל.

חמור שור כלב במילוי [חי"ת מ"ם ו"ו רי"ש שי"ן ו"ו כ"ף למ"ד ביי"ת] עולה בגימטריא אלפים ארבע מאות ושמונים ושמונה, כנגדם יש קבלת עול מלכות שמים וגלוי מלכותו יתברך בשלימות, כי שמע ישראל (יחודא עילאה) עם ברוך שם (יחודא תתאה) עולים בגימטריא ב' אלפים תע"ו, ועם י"ב תבות הם ב' אלפים ארבע מאות ופ"ח, הם זה לעומת זה, וסעודה ג' הוא הזמן לקבל על עצמינו עול מלכות שמים שלימה, כמו שמביא הרבי הבית ישראל זי"ע בסוף הפרשה בשם הרבי מלובלין זי"ע כי סעודה ג' הוא זמן לקבל עול מלכות שמים שלימה, כוחו של יעקב אבינו עם השבטים, השבטי י"ה אמרו שמע ישראל ויעק"א ברוך שם, ויחוד יעקב עם שבטי י"ה זה שלימות היחוד, וסעודה ג' היא כוחו של יעק"א עם השבטים, כמו שאומרים במנחה יעקב ובניו ינוחו בו, יעקב ביחד עם השבטים, ובוה אנו מתנגדים על קליפת הכלב, לבר נטלין ולא עאלין הני כלבין דחציפין.

ולחבין היקרות של זמן סעודה שלישית יש להעתיק לשון הפרי צדיק (וארא, יד) 'אבל בסעודה זו שאומרים לבר נטלין ולא עאלין הני כלבין דחציפין, והיינו עמלק שהוא

קליפת כלב כמו שאמרו בזוהר הקדוש (ח"ב סה א) שהוא כלב נובח ומקטרג על ישראל. ובגמרא (מגילה יג, ב) ליכא דידע לישנא בישא כהמן וכו', שכל הקטרגים שאמר

נתכוין לקטרג מלמעלה עליהם ישנו מן המצות ורבנן עם א' הם. שזה קליפת עמלק לקטרג על ישראל. ובסעודה זו אין רשות להם לקטרג כמו ביום הכיפורים ועל כן

אומרים לבר נטלין וכו'. ולכן בתפלה שכנגד סעודה זו אומרים ענני באמת ישעך שהוא כמו ישעי ביום הכיפורים שמתבטלין כל הקטרגים. וזוכין לישועה באמת.

עבודת ימי המצרים לימוד תורה שבעל פה

כתיב 'ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה'. כתב הרה"ק המגיד מטריסק בספרו מגן אברהם 'זה מרמז על ימי בין המצרים שהם בחינת גדר מזה וגדר מזה, אך כשישראל שבים בתשובה ועוסקים בתורה הקדושה אדרבה אז היא העת שיבואו לדביקות הגמור בהשם הוי"ה כ"ה שהוא נקודה האמצעית, וזה ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים היינו כרם ה' צבאות בית ישראל (ישעיה ה, ז), 'במשעול' עם האותיות והכולל בגימ' כמנין ג' מלואי אהי"ה שהוא בחינת תשובה, והוא כמנין 'חותם' עם הכולל שמרמז לחותם הברית כמאמר (בכרמ"ז) על בריתך שחתמת בבשרינו, שעל ידי שבני ישראל שבים בתשובה על פגם הברית שמרמז בתיבת 'כרמים' שבגימ' ש"י כמנין 'קרי', ועושים להם משעול ושביל להתורה הקדושה שהיא בסוד השמות שלפני ואחרי אותיות השם שמרמזו בגדר מזה וגדר מזה, כי 'גדר' בגימ' כמנין 'אור' שהוא אור תורה, וזה שפירש"י (כב, כד) סתם גדר של אבנים הוא כמו שידוע שאותיות התורה נקראים בשם אבנים, על ידי זה זוכים לבחינת ויעמוד

מלאך ה' שהוא סוד הנקודה האמצעית שמדבקים עצמם בשמו יתברך בדביקות הגמור.

וכתב בספר מאור ושמש 'ונראה לרמז בזה דהנה אנשי כנסת הגדולה תיקנו לנו לקרות פרשיות של כל השנה וקבעו לנו לקרות פרשת בלק סמוך לבין המצרים ובודאי יש סוד בדבר והנראה על דרך הנ"ל דהנה ימי המצרים הן ימי התגברות הדינין וצריך להמתיק על ידי שמות הוי"ו של רחמים, אך הסיטרא אחרא הוא מתגברת ומקטרגת על ישראל, לזאת צריך להמתיק בהעלם בכדי שלא יבינו הסיטרא אחרא, על דרך הכתוב (משלי כה, ו) בתחבולות תעשה מלחמה... וכשישראל עוסקים בתורה שבעל פה לשמה שאין אומות העולם יודעים מתורה שבעל פה, שעליהם נאמר (דברים ה, ו) כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים שאין להם תורה שבעל פה, אזי הן פועלים על ידי עוסקן בתורה שבעל פה שיתחדו היחודים באופן שלא יבינו הסיטרא אחרא ולא יכולה לקטרג, שיישראל פועלים על ידי עסקן בתורה שבעל פה שהיא כלולה גם כן מכ"ב אתון דאורייתא

להמשיך השלושה עשר תיקונים והתשעה תיקונים שעולים כ"ב. והשם טדה"ד הנ"ל עולה גם כן כ"ב, והשם שלאחר אותיות השם הוי"ה ברוך הוא הוא כו"ו עולה ל"ט כמספר שם הוי"ה וי"ג תיקונים, כי נפעל על ידי עוסקן בתורה שבעל פה שהשם הוי"ה ברוך הוא מאיר בהשני שמות אלו דרך העלמה והסתר שלא יבינו הסיטרא אחרא בכדי שלא יכולה לקטרג, ועל ידי זה נמתקין הגבורות ונמשך רחמים על כנסת ישראל מהי"ג תיקוני דיקנא'.

עבודת ימי המצרים מרמז בפסוק, 'גדר מזה וגדר מזה' שכתבו הספה"ק הנ"ל שמרמז לימי בין המצרים, 'גדר מזה וגדר מזה' עולה בגימטריא תקכ"ה, באופן להמתיק הדינים בימי בין המצרים כאשר מרגישים הגדר מזה וגדר מזה הוא ע"י לימוד תלמוד בבלי. גם יש לרמז כי הקל קול יעקב עולה בגימטריא תמוז, כי עבודת ימים אלו הוא להרבות בקול התורה ועי"ז יהי לנו הכח להתגבר על הנסיונות בירחין דעשו, שלא ישלוט כוחו על ישראל, כמו שדרשו חז"ל בזמן שהקול קול יעקב אן הידים ידי עשו.

לתרום, להערות או לקבל הגליון

nezerhaparsha@nezergedalyahu.com / 347-486-2093

נזר הפרשה

יוצא לאור ע"י ביהמ"ד נזר גדליהו - ברוקלין נ.י.

גליון תכ"ד - ברית מילה - תמוז תשפ"ה

מאמר

בעניני ברית מילה

~ א ~

בג' מצות של מילה אנו רואים שבכולם נזכר שם י"ה, מילה פריעה מציצה, ואנו רואים שיש התגלות שם י"ה ע"י ברית מילה, והדבר מבואר בספרי קודש, והביאם השפ"א (זכור תרס"ד) 'וכמו כן בכל נפש מישראל קודם הסרת הערלה השם מכוסה. וע"י מילה ופריעה מתגלה השם. כמ"ש ז"ל מ"ל י"ה פר"ע י"ה'. נמצאת אומר לפי דברי המהר"ל ישנו בשלימות מצות מילה ע"י הג' מצות, ג' פעמים שם הוי"ה.

ענין ג"פ שם הוי"ה מובא בספה"ק שהיא המתקת ג"פ אלקים, שהם בחינת חרון אף, כמו שמובא בשם האריז"ל עה"פ כי רגע באפ"ו, באפו הוא ב"א שעולה ג' היינו ג' פעמים פ"ו, וע"י ברית מילה נתגלה הג' פעמים הוי"ה להמתיק הגבורות, ואז נעשה בחינת של"ו, שעולה ג' פעמים הוי"ה וג' פעמים אלקים, והוא המנוחה משליטת

בג' מצות של מילה אנו רואים שבכולם נזכר שם י"ה, מילה פריעה מציצה, ואנו רואים שיש התגלות שם י"ה ע"י ברית מילה, והדבר מבואר בספרי קודש, והביאם השפ"א (זכור תרס"ד) 'וכמו כן בכל נפש מישראל קודם הסרת הערלה השם מכוסה. וע"י מילה ופריעה מתגלה השם. כמ"ש ז"ל מ"ל י"ה פר"ע י"ה'. נמצאת אומר לפי דברי המהר"ל ישנו בשלימות מצות מילה ע"י הג' מצות, ג' פעמים שם הוי"ה.

ענין ג"פ שם הוי"ה מובא בספה"ק שהיא המתקת ג"פ אלקים, שהם בחינת חרון אף, כמו שמובא בשם האריז"ל עה"פ כי רגע באפ"ו, באפו הוא ב"א שעולה ג' היינו ג' פעמים פ"ו, וע"י ברית מילה נתגלה הג' פעמים הוי"ה להמתיק הגבורות, ואז נעשה בחינת של"ו, שעולה ג' פעמים הוי"ה וג' פעמים אלקים, והוא המנוחה משליטת

כתב המהר"ל (נתיב יראת השם, פרק ג) 'ויש לדעת כי בשתי אותיות נברא שני עולמים שנאמר כי ב"ה ה' צור עולמים, ואילו תולדות שמים וארץ הם נבראו בשתי אותיות אחרונות מן השם וזה שכתוב אלה תולדות השמים והארץ וגו' ביום עשות ה' אלהים הזכיר שם המיוחד, ומפני כי התולדות הם בכח התחלה, ולפיכך בכח השם של שתי אותיות הם כל ד' אותיות דהיינו יו"ד ה"א במספרו כ"ו כמו השם כולו, כי בכח ההתחלה הם התולדות, ושתי אותיות אחרונות הם סוד הברכה, ולפיכך ע"י שתי אותיות אחרונות התולדות באים לעולם ע"י ברכה. גילה לנו המהר"ל כי שם י"ה הוא האב, והו"ה הוא תולדה משם י"ה, נמצא מבואר כי י"ה הוא מרמז על השם הוי"ה בכלליות.

דברים נכוחים. פי' המשיק שפתותיו שלא לדבר דברים בטלים הוא משיב דברים נכוחים. נמצא כי נתוסף על השל"ו אות מ' סתומה ונעשה של"ו, והוא כח הברית בשלימות, וכן בפנחס כתיב 'הנני נותן לו את בריתי שלום'. [ויש לציין מה שמובא בספרי קודש כי הברכה הסופית של ברכת כהנים הוא 'וישם לך שלום' הוא ר"ת של"ו, והוא מרמז כי יש קשר בין ענין של"ו עם שלום, כנ"ל].

~ ב ~

שם י"ה מורה על מדת הענוה, כמו שהביא תחיד"א בשם האריז"ל, כי גאווה עולה י"ה, כי ע"י גאווה פוגמים בשם י"ה, ושם י"ה הוא שמירה על האדם שלא יבא לידי גיאות, כמו שכ' ביהושע, י"ה יושיעך, והתרגום שם מביא כי שם זה ניתן לו בעד הענוה שלו.

ברית מילה מביא להאדם בחינת ענוה, ויש להבין הענין בזה, כי הברית מילה מכשיר האדם להתגלות אלוקות, כמו שמצינו לאחר הברית זכה אברהם לגילוי אלוקות בבחינה מיוחדת, כדכ' וירא אליו' דייקא, כלשון חז"ל 'מבשרי אחזה אלקי', וע"י הגלוי שיש בברית מילה בא האדם לידי ביטול, בבחינת מה רבו מעשיך, מה גדלו מעשיך שאיתא בספה"ק שע"י אלו הבחינות של 'מה' בא האדם לידי בחינת 'מה' שהוא ביטול בבחינת בבחינת 'ונחנו מה'.

במצות מילה יש בהם ג' מצות, שיש בהם ג' פעמים י"ה שעולה בגימטריא מ"ה, והוא ג' בחינות של ענוה שקונה ע"י הג' מצות שיש בהם שם י"ה המורה על ענוה, והם הג' בחינות של אפר מה תולעת, שזה תכלית השפלות, ובזה נעשה אדם, אד"ם ר"ת א'ברהם ד"וד מ'שה, שהם הג' בחינות של ענוה, ולכן איתא בספה"ק כי אדם אתם הכונה כי אדם הוא בחינת אתם אתם ר"ת הג' בחינות של ענוה שבא מהג' כוחות שיש באד"ם. ולכן בברית מילה זוכה הרך הנימול ללימות בחינת אדם שקונה בעצמו הכח לענוה באמת.

~ ג ~

אחר המילה זכה אברהם לשלימות הענוה, ולכן אמר אח"כ 'ואנכי עפר ואפר'. הקב"ה אמר לאברהם אבינו 'התהלך לפני והיה תמים', תמים הכונה בלי מום, כדאיתא 'ומאן דיהיר בעל מום הוא', ולכן ה'תהלך לפני ו'היה תמים', הראשי תיבות עולה בגימטריא אמת, אמת ר"ת א'פר מ'ה ת'ולעת, אמת הוא היפך הגאווה שהוא שקר.

ענוה מביא האדם לידי יראה, כדכתיב 'עקב ענוה יראת הוי"ה', ואנכי עפר ואפר עולה בגימטריא תרל"ז, בגי' יראת הוי"ה, מילה מביא האדם לידי ענוה ויראה, דוד המלך התפלל 'פתחו לי שערי צדק', איך פותחין השערי צדק, כח ברית מילה נפתחין השערים, 'שערי צדק' עולה בגימטריא ענוה ויראת הוי"ה. 'אבא בם אודה י"ה', דייקא שם י"ה שזכה לכל זאת בגלל השם י"ה. וראוי לציין מה שכ' הגאון

זי"ע בהגהותיו ליו"ד (סי' רע"ו סקי"ט) בשם התרגום שישם י"ה הוא שם בפני עצמו, ומורה על יראה כמו שמצינו בתרגום על י"ה דרחיל, וזה כולל כל דברינו שברית מילה הוא הגלוי של שם י"ה, ומביא לידי יראה ומביא לידי ענוה.

יש לבאר לפי זה למה עיקר התנגדות של עמלק הוא כנגד ברית מילה כמו שהביא רש"י (כפ' כי תצא) 'מכת זנב חותך מילות וזורק כלפי מעלה', כי יסוד עמלק הוא גאווה, כמו שרמזו בספה"ק שעמלק בגי' רם, וע"י הגאווה הוא חסר גם מדת היראה כדכ' ולא ירא אלקים, [לפי המפרשים דקאי על עמלק], ולכן מילה שהוא ענוה ויראת ה' מנגדים לעמלק. ובספר יגל' יעקב (פ' בשלח) כתב רמז נפלא כי ר"ת מ'חה א'מחה ת'מחה שהוא מ'ה א'פר ת'ולעת, ג' בחינות ענוה היפך מדת עמלק.

ונעתיק דברים נפלאים מדברי הצמח צדק זי"ע, 'עוד י"ל בענין שניצוח עמלק הוא ע"י אנשי מעשה דוקא דהנה ארז"ל (חולין קלט, ב) משה מן התורה מנין בשגם הוא בשר בשגם גימטריא משה, והנה במשה כתיב ותרא אותו כי טוב הוא וארז"ל שנולד מהול (פ"ק דסוטה יב, א) ובמד"ר פ' שמות, ופי' שנולד מהול י"ל ע"ד מ"ש לע"ל ומל ה' אלקיך את לבבך כו' וזהו בשגם הוא בשר ר"ל שאין בו עור הערלה דק"נ כי אם בחי' ומבשרי אחזה כו', והנה ענין עמלק שהוא המחיצה של ברזל זהו תכלית ההסתתר וכתיב בו ויזנב כך כו' ופי' הרמ"ז (ר"פ ויקהל כדף קצ"ה ע"א) שכוון להמשיך הערלה בהיכל לבנת הספיר ולכך הי' חותך מילת הנחשלים וזורקן

למעלה כו' גם הנחשלים נחש מילה ואולי רצה לעורר בחי' בא נחש על חוה כו' ולכן לפי שמשנה הוא בחי' בשגם הוא בשר ואין בו עור דק"נ כלל ע"כ הוא דוקא יכול לכבוש מלחמת עמלק, וראה דבר נפלא, מילה ענוה ויראה הוי"ה עולה בגימטריא בשגם הוא בשר, וזה רמז כי שלימות המצוה הוא שיהי' לגמרי נקי מהקליפה, בבחינת משה הוא ע"י מילה ענוה ויראת ה', והם ג' בחינות שהיו במשה רבינו בשלימות, נולד מהול ועניו מאד, ואין לגבי משה מלתא זוטרתיא הוא.

~ ד ~

עוד יש להבין הקשר בין ברית מילה לענוה, בהקדם דברי השפת אמת (תולדות, תרנ"ה) 'כי הערלה היא מקום שאין החיות מהנשמה יכול להאיר שם. והוא חלקו של נחש עפר לחמו. ויש רמז במסורה וימלאום עפר וכתוב ברוד וימלאום למלך. אותן ערלות פלשתים. לרמוז כי וימלאום עפר דהכא בכח הערלה שהיא עפר בלי חיות'. מבואר בדבריו כי הערלה הוא חלק הנחש, ובהסרת הערלה מתגברים על הנחש, ועל העפר השייך לבחינת נחש, כי עפר הוא אחד מהד' יסודות, ומבואר בשער הקדושה שמיסוד העפר בא מדת העצבות והעצלות, וע"י מצות מילה מתגברים על ב' ענינים קשים אלו. כידוע כי מילה שייך לשמחה כמו שאמרו חז"ל (שבת קל, א) 'עדין עושין אותו בשמחה', ושייך מילה גם למדת הזריזות שמשם רואים זריזותי' דאברהם (עי' פסחים ה' א ובתוס' שם וברישב"א יומא כח, ב), והפעם הראשון

שנכתב ענין ריצה לדבר מצוה הוא ביום השלישי למילה 'וירץ לקראתם', 'ואל הבקר רץ אברהם', היינו זריזות כמבואר בנועם אלימלך ריש פ' וירא, וזריזות ושמחה הם באמת שורש אחד, נמצא כי במילה יש הכח להתגבר על יסוד העפר שמביא לידי עצבות ועצלות. ויש בזה עוד נקודה חשובה, כי ביסוד העפר יש חלק טוב והוא מדת הענוה, בחי' אנכי עפר ואפר, וע"י שמתגברים על הלא טוב ביסוד העפר מתגלה החלק הטוב והוא ענוה בחי' אפר, וע"י הסרת הערלה, חלק הנחש שהוא עפר לחמו זוכין לענוה בבחינת עפר.

~ ה ~

כל ילד בעת הברית מילה זוכה לראות אורות גדולים כדאיתא בספה"ק, זה הראי' שהוא בבחינת וירא אליו ה', שלכל ילד יש בחינת ראי' בעת הברית מילה, כמו שכ' הבית ישראל (פ' וירא) 'וירא אליו ד', הי' זאת המראה היותר גדולה לאאע"ה אחר ברית מילה,

ונתעלה מאוד במראה הזו, ונשאר הכח לכל בני' שיהי' להם חלק במראה הזו כדאי' חמי אפי שכינתא', ועוד כתב (לך לך) 'אי' בזה"ק שבעת ברית מילה מתגלים אורות גדולים, וזוכה להיות לו עי"ז מדת ענוה. כמו באאע"ה ע"י הגילוי אלוקות זכה לשפלות, כן כל ילד קונה מדת הענוה ב'כח' בעת הברית.

ענוה ממתיק הדינים, כידוע שענוה הוא בחינת 'אין', ועל 'אין' אינו חל דינים, כי אין על מי ועל מה לחול, ענוה במילוי עי"ן נו"ן וי"ו ה"י ועולה בגימטריא רג"ע, רגע מורה על דינים כדכ' כי רגע באפו, ואי' שיודע הי' בלעם רגע שהקב"ה כועס בכל יום, וכח הענוה הוא האופן לבטל זה הרג"ע של דין.

בעת הברית מילה של כל תינוק, יש ביטול זה הרגע של דין, אור גנוז עולה בגימטריא רג"ע כמו שאיתא בספר חומת אריאל (פ' שמות), ובעת הברית נתגלה זה האור, כמו שמצינו במשה רבינו שבעת שנוולד כתיב 'ותרא אותו כי טוב', ונתמלא כל הבית אורה כדכ' 'וירא אלקים את האור כי טוב', האור היינו האור הגנוז, וזה כח ברית מילה לגלות האור הגנוז, וזה גורם לביטול הרגע באפו. וזה כח ברית מילה לגלות אור גנוז ולהביא חסדים לעולם, ולבטל כל הדינים.

כתב השפת אמת (לך תרס"א) 'ואיתא בזה"ק בפסוק וירק חניכיו שמונה עשר ושלש מאות שהם רמ"ח איברים דגופא וע' רזא דנשמתא. והוא עיקר עבודת האדם שהנשמה תאיר בהנוף. וע"ז כתיב נר מצוה הכנת הרמ"ח איברים ותורה אור גי' רז והוא הסוד שכתוב

סוד ה' ליראיו הע' נהורין שיש לכל נשמה אבל בריתו להודיעם שיתקשר הגוף בהנשמה וזה ע"י ברית מילה ונק' ברית ע"ש התקשרות הנשמה בגוף שע"י הסרת הערלה מתגלה ע' נהורין דנשמתא ואז נקרא תמים, עיי"ש בדבריו הק'.

מבואר בדבריו הק' כי בשעת המילה זוכה התינוק הנימול לבחינת שי"ח, ויש לומר רמז לזה, כי בעת ברית מילה זוכה הילד לאור הגנוז, וביחד עם שם מ"ה, שנתגלה ע"י הג' פעמים י"ה בברית מילה, שעולה בגימטריא מ"ה והוא שם הוי"ה באלפין יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אור גנוז עם מ"ה עולה בגימטריא שי"ח. נמצא ע"י הברית מילה ביחד עם מדת הענוה זוכה לע' נהורין דנשמתא. כי ע"י ענוה והסרת הערלה אין הגוף מסתיר אור הנשמה, ונעשה אחדות בין הרמ"ח להע' נהורין דנשמה.

ע"י גלוי אור זה של ע' נהורין, זוכין לנצח כל האויבים, כדכ' וירק את חניכיו שי"ח, וזיכין לבחינת אליעזר העולה שי"ח דמבואר ברש"י שם, היינו אלקי אבי בעזרי, כי ע"י מילה וענוה זוכר לעזר אלקי בכל אשר יפנה, ויכול להתגבר וללחום נגד היצר וכל הכוחות שלו.

ויש להוסיף כי האדם היודע מה הוא קונה ע"י מצות מילה, היינו בחינת שי"ח, אין לו יאוש כלל, ואינו נופל ליאוש שבא מיסוד העפר, כי שיח מורה על התגברות על יאוש כמו שהביא הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע

בספר דברי סופרים, שיאוש בגי' שי"ז וע"י בחינת אליעזר שעולה בגי' שי"ח שהוא אחד יותר משי"ז, יש לו הכח לדעת שאפי' חרב חדה מונחת על צוארו אל יתייאש מן הרחמים.

ויש לסיים הדברים בדברי הבית ישראל (וירא) 'הגיד כ"ק אאז"ל בשם מקובלים שאצל ברי"מ בתינוק מתגלין ע' נהורין אורות גדולים ואח"כ נסתר ואחר שאדם מתגדל ושומר עצמו מתגלים שוב האורות ובמראה הזאת ביקש אאע"ה אל נא תעבור מעל עבדך כי עכ"פ תינוק א"א לבקש ואאע"ה שנימול גדול בדעת שלימה הי' יכול לבקש וביקש על כל הדורות זאת וכפי עבודת האדם כשמתגדל ומרחק עצמו מתאוות יתירות מתגלה האורות ומבשרי אחזה אלק' עד כמה שמבטל בשרו חיי תענוגים יכול לחזות . . . עכרה"ק

~ 6 ~

כתב 'סוד הוי"ה ליראיו ובריתו להודיעם, ופי' השפ"א (בדבריו שהבאנו לעיל) כי סו"ד עולה שבעים, וכן הביא השפת אמת בליקוטים (פרשת וירא) בשם האריז"ל כי סו"ד עולה בגימטריא ע', ומרמז להע' נהורין דנשמתא, שמתגלים בעת הברית מילה. כתיב ובריתו להודיעם ומפרש השפת אמת שהוא לשון קשר, שע"י הברית מתקשר הגוף להנשמה.

סוד הוי"ה, בכל אדם גנוז סוד, והברית מומיאו מהכח אל הפועל, סוד במילוי סמ"ך ו"ו דל"ת עם הוי"ה במילוי אלפין שהוא שם מ"ה עולה בגימטריא תור"ה, בכל אדם גנוז תורה המיוחד לו, כמו שאומרים ותן חלקנו בתורתך, החלק המיוחד לו, וע"י המצוה של מילה זוכין למצוא סוד זה של תורה המונח אצל האדם בגניזה. וי"ל שזה באמת גילוי אור הגנוז. וענין זה מבואר כי הברית מביא האדם לידי תורה, כמו שהביא רעק"א בתשובה סי' מ"ב.

ע"י מצות מילה יש לאדם קשר להתורה הק', והיינו להודיעם, שהתורה ישאר אצלו ולא יהי' התורה ח"ו פורח ממנו, כי ברית הוא ל' קשר וע"י הברית נעשה מקושר להתורה הק', שיהי' התורה נעשה עצמיות של האדם, תורה ביחד עם ענוה ויראת ה' נעשה עצמיות האדם. ענוה ויראה הם הכלים להתורה שיהי' נקלט אצל האדם. סוד ה' ליראיו דייקא, וע"י המילה זוכה ליראה וענוה ונעשה קשור לתורה.

'תורה ענוה יראה' יחד עולה בגימטריא תתקנ"ח, עם הג' תיבות הוא תתקס"א שיעור ביטול בריה, וטהרת האדם. עשו ישמעאל סמא"ל עולה בגימטריא תתקנ"ח, הם הכוחות הטומאה העומדים מנגד האדם, וע"י אלו ג' הבא ע"י כח המילה הוא מבטל כוחות הע' אומות והטומאה שרוכב עליהן. כי ע"י אלו ג' שבאים בכח הברית מילה יכולין לנצח הרע לגמרי.

לתרום, להערות או לקבל הגליון

nezerhaparsha@nezergedalyahu.com / 347-486-2093